

**WYDZIAŁ MATEMATYKI
KARTA PRZEDMIOTU**

Nazwa w języku polskim Teoria Miary

Nazwa w języku angielskim Measure Theory

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): Matematyka i Statystyka

Stopień studiów i forma: I stopień*, stacjonarna / ~~niestacjonarna*~~

Rodzaj przedmiotu: ~~obowiązkowy~~ / ~~wybieralny~~ / ~~ogólnouczelniany*~~

Kod przedmiotu MAT001606

Grupa kursów TAK / NIE*

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	45	30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	210				
Forma zaliczenia	Egzamin				
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)	X				
Liczba punktów ECTS	7				
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)	3				
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	3				

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

Znajomość pojęć i twierdzeń rachunku różniczkowego oraz przede wszystkim całkowitego funkcji jednej i wielu zmiennych. Znajomość rachunku zbiorów.

CELE PRZEDMIOTU

- C1 Poznanie podstawowych własności miar – ze szczególnym uwzględnieniem miary Lebesgue’a
- C2 Zrozumienie znaczenia całki Lebesgue’a
- C3 Opanowanie pojęć zbieżności według miary oraz zasad przechodzenia z granicą pod całkę
- C4 Poznanie podstawowych narzędzi i twierdzeń abstrakcyjnej teorii miary
- C5 Nabycie umiejętności dostrzegania zjawisk teorio-miarowych w zagadnieniach z pokrewnych działach matematyki oraz w zastosowaniach praktycznych

*niepotrzebne skreślić

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

Z zakresu wiedzy student powinien:

PEK_W01 znać aksjomatykę i własności miar, przestrzeni mierzalnych i miarowych

PEK_W02 rozumieć konstrukcję miary, w tym miary Lebesgue'a, poprzez miarę zewnętrzną i pojęcie mierzalności w sensie Caratheodory'ego

PEK_W03 znać pojęcie mierzalności funkcji i wiedzieć o aproksymacji funkcjami prostymi

PEK_W04 rozumieć pojęcie całki Lebesgue'a, rozumieć jej powiązania z całką Riemanna i znać twierdzenia Lebesgue'a

PEK_W05 opanować fundamentalne narzędzia teorii miary: twierdzenie Fubiniego, twierdzenie Radona-Nikodyma

Z zakresu umiejętności, w wyniku odbycia kursu student winien

PEK_U01 umieć obliczać wartości miary Lebesgue'a oraz innych miar borelowskich konkretnych zbiorów na prostej i na płaszczyźnie

PEK_U02 rozpoznawać funkcje mierzalne i przeprowadzać dowody metodą „komplikacji funkcji”, rozpoznawać zbieżność wg miary i prawie wszędzie

PEK_U03 mieć opanowane techniki całkowania całką Lebesgue'a, w szczególności umieć przechodzić z granicą pod całkę

PEK_U04 Potrafić stosować podstawowe twierdzenia teorii miary w przykładach i zadaniach, samodzielnie przeprowadzać proste dowody

PEK_U05 umieć stosować narzędzia teorii miary i całki Lebesgue'a w pokrewnych dziedzinach matematyki

Z zakresu kompetencji społecznych student:

PEK_K01 potrafi korzystać z dostępnej literatury naukowej

PEK_K02 rozumie potrzebę systematycznej i samodzielnej pracy nad opanowaniem materiału

PEK_K03 hartuje się w dążeniu do osiągnięcia celu (np. rozwiązania zadania) i nie zraża się początkowymi trudnościami

PEK_K04 potrafi prezentować swoje rozumowania i dyskutować na temat wystąpień kolegów

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - wykłady		Liczba godzin
Wy1	operacje na zbiorach, pierścienie, ciała, rodziny monotoniczne, sigma-ciała	4
Wy2	miara Jordana na prostej, miara (nieujemna, przeliczalnie addytywna) na sigma-ciele, przykłady miar	4
Wy3	zbiory borelowskie w przestrzeni metrycznej, miara zewnętrzna, miara zewnętrzna Lebesgue'a na prostej	6
Wy4	mierzalność w sensie Caratheodory'ego, sigma-ciało zbiorów mierzalnych, miara Lebesgue'a na prostej	4
Wy5	funkcje mierzalne, (funkcje charakterystyczne, funkcje proste, aproksymacja)	3
Wy6	zbieżność prawie wszędzie i zbieżność wg miary	5
Wy7	całka Lebesgue'a na przestrzeni miarowej, własności, funkcje całkowne	6
Wy8	związki i porównanie całki Lebesgue'a z całką Riemanna	3

Wy9	dystrybuanty i miary borelowskie na prostej, całka Riemanna-Stieltjesa	2
Wy10	lemat Fatou i twierdzenia Lebesgue'a o zbieżności całek	4
Wy11	miary produktowe i tw. Fubinięgo	2
Wy12	absolutna ciągłość miar, singularność, tw. o rozkładzie miary na część singularną i absolutnie ciągłą, tw. Radona-Nikodyma.	4
	Suma godzin	45

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	operacje na zbiorach, granica dolna i górna ciągu zbiorów	2
Ćw2	obliczanie miary Jordana zbiorów na prostej, przykłady miar, własności: ciągłość z dołu, ciągłość z góry	2
Ćw3	generowanie sigma-ciała zbiorów borelowskich przez różne rodziny zbiorów, sprawdzanie własności miar na podrodzinach zbiorów	2
Ćw4	uzupełnienie sigma-ciała zbiorów borelowskich względem miary Lebesgue'a, inne własności miary Lebesgue'a: niezmienniczość na przesunięcia	2
Ćw5	funkcje mierzalne, operacje na funkcjach prostych i mierzalnych, testowanie mierzalności	2
Ćw6	przykłady ciągów funkcji zbieżnych p.w. ale nie wg. miary i na odwrót, własności obu zbieżności i związku między nimi	2
Ćw7	własności całki Lebesgue'a w przykładach, obliczanie całek przykładowych funkcji	4
Ćw8	przykłady funkcji całkowalnych w sensie Lebesgue'a ale nie w sensie Riemanna, interpretacja całki niewłaściwej Riemanna w przykładach	2
Ćw9	własności dystrybuant, przykłady, całkowanie całką Riemanna-Stieltjesa	2
Ćw10	uogólnienie tw. Lebesgue'a dla zbieżności wg. miary, przykłady wymagające przejścia z granicą pod całkę, przykłady negatywne	4
Ćw11	miara produktowa Lebesgue'a na płaszczyźnie, inne przykłady miar produktowych, całkowanie z zastosowaniem tw. Fubinięgo	2
Ćw12	rozkładnie przykładowych miar, miary z gęstością, jednoznaczność gęstości Radona-Nikodyma, własności i zastosowania tw. Radona-Nikodyma w zadaniach	2
Ćw13	powtórka materiału, lista powtórkowa	2
	Suma godzin	30

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE
1. wykład problemowy – metoda tradycyjna 2. ćwiczenia problemowe – metoda tradycyjna. 3 konsultacje 4 praca własna studenta

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia

– podsumowująca (na koniec semestru)		
F1	PE_U01—PE_U05 PE_W01—PE_W05 PE_K01—PE_K04	odpowiedzi ustne, kartkówki,
F2	PE_U01—PE_U04 PE_W01—PE_W05 PE_K01—PE_K03	kolokwia
F3	PE_U01—PE_U05 PE_W01—PE_W05 PE_K01—PE_K03	Egzamin
$P = 0,3 * F1 + 0,3 * F2 + 0,4 * F3$		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA:

- [1] . Łojasiewicz, Wstęp do teorii funkcji rzeczywistych, PWN, Warszawa 1976.
- [2] S. Hartman i J. Mikusiński, Teoria miary i całki Lebesgue'a, PWN, Warszawa 1957.
- [3] J. C. Oxtoby, Measure and Category, Springer, 1971.
- [4]

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] Halmos, Measure Theory, Van Nostrand, New York 1950.
- [2] K. Falconer, Techniques in Fractal Geometry, Wiley & Sons, Chichester 1997.
- [3] C. A. Rogers, Hausdorff measures, Cambridge Univ. Press, 1970.

OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

prof. dr hab. Tomasz Downarowicz (downar@pwr.wroc.pl)

**MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU
TEORIA MIARY
Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU MATEMATYKA I STATYSTYKA**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności (o ile dotyczy)	Cele przedmiotu**	Treści programowe**	Numer narzędzia dydaktycznego**
PEK_W01	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03	C1, C4	Wy1, Wy2	1,3,4
PEK_W02	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W05	C1, C4	Wy2, Wy3, Wy4,	1,3,4
PEK_W03	K1MIS_W01, K1MIS_W02, K1MIS_W03, K1MIS_W05	C1, C4	Wy5	1,3,4
PEK_W04	K1MIS_W02, K1MIS_W04, K1MIS_W05, K1MIS_W08, K1MIS_W12	C2, C3, C4	Wy5, Wy6, Wy7, Wy8, Wy9, Wy10	1,3,4
PEK_W05	K1MIS_W02, K1MIS_W04, K1MIS_W05, K1MIS_W08, K1MIS_W12	C4, C5	Wy10, Wy11, Wy12	1,3,4
PEK_U01	K1MIS_U01, K1MIS_U02, K1MIS_U03	C1	Ćw1, Ćw2, Ćw3, Ćw4	2,3,4
PEK_U02	K1MIS_U01, K1MIS_U03, K1MIS_U05	C1, C3	Ćw5, Ćw6	2,3,4
PEK_U03	K1MIS_U01, K1MIS_U05, K1MIS_U08	C2, C3	Ćw7, Ćw8, Ćw9, Ćw10	2,3,4
PEK_U04	K1MIS_U01, K1MIS_U03, K1MIS_U05	C4	Ćw11, Ćw12	2,3,4
PEK_U05	K1MIS_U01, K1MIS_U26, K1MIS_U27	C5	Ćw11, Ćw12, Ćw13	2,3,4
PEK_K01	K1MIS_K01, K1MIS_K02, K1MIS_K06	C1—C4	Wy1—Wy12	1,2,3,4
PEK_K02	K1MIS_K01, K1MIS_K02, K1MIS_K03,	C1—C4	Wy1—Wy12 Ćw1—Ćw13	1,2,3,4
PEK_K03	K1MIS_K01, K1MIS_K02, K1MIS_K03	C4, C5	Ćw1—Ćw13	1,2,3,4
PEK_K04	K1MIS_K03, K1MIS_K04, K1MIS_K05, K1MIS_K06	C1—C5	Ćw1—Ćw13	1,2,3,4

** - z tabeli powyżej